

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ім. В. Г. КОРОЛЕНКА
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ (філія)
ВГО «УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕЧНА АСОЦІАЦІЯ»
Партнери: журнал «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика»
Наукова бібліотека Київського національного університету
культури і мистецтв

КОРОЛЕНКІВСЬКІ ЧИТАННЯ 2023
«Бібліотеки, архіви, музеї в умовах війни»

Матеріали
XXVI Всеукраїнської онлайнної
науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)
(Харків, 25–26 жовтня 2023 року)

Харків 2024

ДК 027.021(477.54-25)ХДНБ:005.745“2023”
К68

Редакційна колегія:

Н. В. Петренко, голова, директорка Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка; голова Харківського обласного відділення Української бібліотечної асоціації

Л. В. Глазунова, науковий редактор, заступниця директора з наукової роботи Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, кандидат наук із соціальних комунікацій

І. Я. Лосієвський, завідувачий науково-дослідним відділом документознавства, колекцій рідкісних видань та рукописів Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка, доктор філологічних наук, заслужений працівник культури України

О. П. Куніч, завідувачка відділу науково-методичної роботи Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка

Затверджено до публікації вченою радою
Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка
(протокол № 1 від 29.02.2024 р.)

К68 **Короленківські читання 2023 «Бібліотеки, архіви, музеї в умовах війни»** : матеріали ХХVІ Всеукр. онлайн. наук.-практ. конф., м. Харків, 25–26 жовт. 2023 р. / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Харків. держ. акад. культури, Харків. обл. від-ня (філія) ВГО «Укр. бібл. асоц.»; [редкол.: Н. В. Петренко (голова) та ін.]. – Харків, 2024. – 260 с.

Збірник містить доповіді та повідомлення ХХVІ Всеукраїнської онлайн-науково-практичної конференції «Короленківські читання 2023» за темою «Бібліотеки, архіви, музеї в умовах війни».

Для фахівців бібліотечної справи та соціальних комунікацій.

УДК 027.021(477.54-25)ХДНБ:005.745“2023”

© Харківська державна наукова
бібліотека ім. В. Г. Короленка, 2024

ЗМІСТ

Передмова	8
Пленарне засідання	14
Петренко Н. В. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка: консолідація заради перемоги та повоєнної відбудови	14
Балишев М. А. Особливості функціонування Центрального державного науково-технічного архіву України під час російсько-української війни	27
Соляник А. А. Харківська освітньо-наукова бібліотекознавча школа: незламність під час російсько-української війни	35
Сесія 1: Бібліотеки, архіви, музеї: консолідація заради перемоги та повоєнної відбудови	40
Кузілова Т. М. Бібліотеки України для дітей: час випробувань та викликів	40
Куторжевська Л. І., Ємець С. А. Полтавський літературно- меморіальний музей В. Г. Короленка – осередок підтримки внутрішньо переміщених осіб	43
Федяй С. І. Діяльність Наукової бібліотеки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова в реаліях війни: зміни пріоритетів та напрями трансформації	48
Іваненко С. В. Досвід роботи науково-технічної бібліотеки Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона Національної академії наук України у воєнний період	52
Панфілова А. М. Інформаційно-аналітична діяльність Національної наукової медичної бібліотеки України в умовах війни	56

Глибицька С. Б. Російсько-українська війна у виданнях Центральної наукової бібліотеки Каразінського університету 2022–2023 років	61
Мудроха В. О. Особливості реалізації грантового проєкту «Книжкова спадщина наукового товариства імені Шевченка (1874–1913): цифрова колекція» у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника	64
Прокопенко Л. С. Вебінари ІФЛА як засіб неформальної освіти і підвищення кваліфікації бібліотекарів	67
Клейнбурд В. О. Популяризація книги та читання на прикладі конкурсу читацьких відгуків «Книголюб» – партнерського проєкту Одеської національної наукової бібліотеки та громадської організації «Ротарі клуб "Одеса-Рішельє"»	71
Прохорова В. Г. Незмінні орієнтири світового тренду з неформальної освіти	74
Бірьова О. Ю. Цифрові технології в музеї: засіб популяризації історико-культурної спадщини	82
Брагінська В. В., Щабельник В. В. Інструменти створення інтелектуальної продукції в університетській бібліотеці	84
Герасюта Т. І. Книжковий наступ: промоція книги та читання в умовах воєнного стану	89
Дем'янюк Л. М. Підтримка міжнародними організаціями бібліотечної справи України в умовах воєнного стану	96
Журавель Н. М. Сектор наукової бібліографії та наукометрії – професійна адаптивність та досвід роботи під час воєнного стану	99
Захарченко С. М., Белаш Л. В., Лашко В. А., Нестеренко О. В. Бібліографічна продукція публічних бібліотек України у часопросторі війни (на прикладі створення рекомендаційного бібліографічного покажчика «Україна в умовах російської збройної агресії: галузеві аспекти»)	102
Здановська В. П. Бібліотечній планеті – 25!	108

Калюжна Н. М. ЕРР UA: проєкт Лейбніцького інформаційного центру науки та технологій для збереження українських журналів відкритого доступу	114
Лісова І. В. Патріот очима користувачів бібліотек: про що говорять соціологічні дослідження (2016–2020 рр.)	117
Найда Л. В. Приватна колекція Олександра Шишки як культурне надбання з краєзнавства	122
Пономаренко З. О. Марракеський договір про полегшення доступу сліпих, осіб з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причин інвалідності сприймати друковану інформацію до опублікованих творів та бібліотеки України	124
Татарчук Л. М. Інформаційно-комунікаційні технології – нові можливості у системі обслуговування користувачів Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук	128
Толочко С. Є. KyivBookFest: співпраця видавців та бібліотекарів у справі промоції української книжки і читання	133
Щербан Р. М. Концептуальні підходи до створення сайту-меморіалу «Революція гідності. Війна. Рівненщина»	137
Юдов А. М. Міжнародні проєкти цифрових бібліотек	141
Сесія 2: Проблеми збереження та охорони культурних пам'яток із фондів бібліотек, архівів та музеїв у кризові часи: взаємодія, співпраця, підтримка, досвід	146
Капустіна Н. І., Непочатова О. В., Ходарєва Ю. В. Меморіальний проєкт «Валентина Дмитрівна Ракитянська – берегиня бібліотечних скарбниць Слобожанщини»: досвід ХДНБ ім. В. Г. Короленка в умовах віртуальних наукових комунікацій	146
Крилатова-Шеховець Н. А. Формування національної історичної пам'яті як складник діяльності Національної наукової медичної бібліотеки України	153

Касян Л. Г. Фоноколекція Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву: видовий склад, особливості забезпечення збереженості та доступу до документів в умовах війни	157
Гурська А. В., Коць Л. І. Специфіка формування фондів особового походження в Державному архіві Волинської області	162
Лучка Л. М. Посвята Харкову: книжкова колекція харківських видань ХІХ – початку ХХ ст. у фондах наукової бібліотеки	166
Якубова Т. А., Матвіїшин Я. О. Епістолярій та провенієнції про бібліофільські уподобання, внесок у книгознавство та бібліотечну справу Б. Д. Грінченка (до 160-річчя від дня народження Б. Д. Грінченка; 1863–1910)	170
Головко О. В. Ювілеї Володимира Короленка (до 170-річчя від дня народження письменника)	174
Ольховська Л. В. Містки між культурами. Літературний переклад у теорії і на практиці (за матеріалами фондової колекції Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка)	178
Красиков М. М. Книги війни (з колекції книг з інскриптами Етнографічного музею «Слобожанські скарби» ім. Г. Хоткевича Національного технічного університету «ХПІ»)	183
Мамон В. Є. Життєвий шлях бібліотекаря Аделаїди Ястребової	189
Ісаєнко О. Я. Архівний фонд Марії Єщенко у Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка (до 100-річчя від дня народження видатної української піаністки та педагогині)	196
Польовик С. М. Національна бібліотека Уельсу як «святилище» воєнного часу	199
Литвинова Л. А. Міжнародний Інструментарій для бібліотек, архівів та музеїв зі збереження культурної спадщини	203
Рихтік А. С. Роль журналу «Визвольний шлях» у формуванні єдності української нації (бібліографічна версія)	207

Тіткова С. А., Швидун І. В. Історія конволюту із книгозбірні Українського клубу в Полтаві (за матеріалами фонду бібліотеки ім. М. А. Жовтобрюха Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка)	211
Якубова Т. А. Я. Матвіїшин – дослідник україніки в фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	219
Сєдих В. В. Видатний український бібліотекознавець Б. О. Борович: оновлення студій до 140-річчя з дня народження	225
Вощенко О. І. Проєкт з оцифрування спецфонду в умовах повномасштабного вторгнення: досвід адаптації (на прикладі е-колекції «Репресована література» Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського)	234
Yang Teng, Khyzhnyakova N. O. Analysis and prospects for the development of the museum network in Shanxi Province	239
Навчально-інноваційний проєкт «Школа бібліотечного журналіста» Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка. 10 років: підсумки та перспективи	243
Киричок І., Русанова О., Кустова К. Від учня до Тьютора: 10 років знань і натхнення зі Школою бібліотечного журналіста	243
Соцков О. В. Креативність та інновації у дайджесті «БібліоSpace»	250
Кірішева О. 10 років потому: спогади про участь у першій всеукраїнській Школі бібліотечного журналіста	254

пам'яток – особливо в реаліях повномасштабної війни, адже є ризик втратити унікальні екземпляри україніки, які пережили навіть культурицид СРСР.

Список бібліографічних посилань

1. Атаманюк В. Мужичька арихметика: сцена на одну дію ; інсценізація оповідання Ст. Васильченка. 3-тє вид. [Київ]: Держвидав України, 1929. 15 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000021202> [Обкладинка Б. Бланка].
2. Е-архів Михайла Грушевського. URL: <http://hrushevsky.nbuv.gov.ua/>.
3. Електронна бібліотека «Україніка». URL: <http://surl.li/wzcx>.
4. Електронна колекція «Репресована література». URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/col/col0000020024>
5. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах. Київ, 2004. 644 с.
6. Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини. URL: <http://surl.li/eztw>.
7. Червоний юнак : ювілейн. зб. Школи Червоних Старшин ім. В.У.Ц.В.К. Харків, 1925.

UDC 069(510)"20":338.4

ANALYSIS AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE MUSEUM NETWORK IN SHANXI PROVINCE

Yang Teng,
master's student,
Rivne State University of Humanities;
Khyzhnyakova N. O.,
associate professor
of the Department of Management,
candidate of economics (PhD),
associate professor,
Rivne State University of Humanities
Ukraine, Rivne

Анотація. Охарактеризовано стан музейної мережі провінції Шаньсі Китайської Народної Республіки. Визначено перспективи її розвитку та можливості удосконалення управління процесом обслуговування відвідувачів у розрізі світових тенденцій зміни функціонування музеїв у XXI ст.

Ключові слова: музейна мережа, перспективи розвитку, можливості удосконалення, управління процесом обслуговування відвідувачів, світові тенденції, зміни у роботі музеїв.

Annotation. *The state of the museum network of Shanxi Province in the People's Republic of China is characterized. Its prospects for development and opportunities for improving the management of the process of servicing visitors in the context of global trends in changing the functioning of museums in the XXI century are determined.*

Keywords: *museum network, prospects for development, opportunities for improving, visitor service process management, global trends, changing the functioning of museums.*

The process of the museum system development in China may be divided into the several stages. It began with the appearance of the first museums in the second half of XIXth century [1]. The museums of Shanxi Province characterize by the same development stages. The People's Republic of China has the large museum network. It was near 6 thousand museums in China today. The People's Republic of China gets the second place in the world according to the quantity of museums and divided the first place with the Italy according to the quantity of the UNESCO list objects.

Shanxi Province is the part of the Northern China region. The Centre of this province is Taiyuan City. Shanxi Province is the leader in the Northern China region on the quantity of the museums. The number of museums in Shanxi Province increased from 100 to 182 during the period from 2016 to 2022. The number of museums has the sustainable tendency to increase.

The share of Shanxi Province museums in the number of China museums evaluates by 3%. The share of Shanxi Province museums in the number of the North China region museums varies among 25–28%. The museum network of Shanxi Province is an integral entity. There are different types of museums according to their collections and exhibitions in Shanxi Province.

First of all, historical museums demonstrate the results of archaeological excavations, cultural relics, and artworks, characterized the different historical periods. The best and the biggest of historical museums of Shanxi Province are located in Taiyuan City and Datong City. The museums of cultural relics are located in the counties of Shanxi Province.

Museums of the famous people and families are represented by Family Compounds and by the House of Huangcheng Chancellor. Folkloric museums allow visitors to meet with the folklore of the different parts of Shanxi Province. Art museums demonstrate the artworks in graphics, painting, sculpture, lacquer arts and other art types. They demonstrate both the modern arts and the ancient

one. Religious museums are represented by the ancient temples and monasteries. They may be used with the religious purposes or as the museums only. There are the temples and monasteries of three religions in Shanxi Province: Buddhist, Taoist and Confucian.

Twin Pagoda Temple is the symbol of Taiyuan City. Its official name is Yongzuo Temple. Jinci temple is also located in Taiyuan City. It is the **earliest classical temple garden building complex in China**. Jinci Temple is used as the museum today. Zhenguo Temple and Shuanglin Temple are located in the Ancient City of Pingyao and are in UNESCO'S list since 1997 year. The most interesting are both religious and art museums demonstrated Buddhist or Taoist statues and artworks. They are represented by the ancient Grottoes. These grottoes were the cave monasteries at the ancient times and are the open air museums today. They are complexes of large caves and grottoes both open and close. There are the highest religious statues in the middle of these caves. These grottoes are the unique ancient artworks. There are Tianlongshan Grottoes, Longshan Grottoes and Yungang Grottoes in Shanxi Province. The most famous are Yungang Grottoes near Datong City. They are the Buddhist Cave Temple. It was registered in UNESCO'S list in 2001 year.

Museums of the nature characterize the nature of Shanxi Province. First of all, it is Shanxi Geological and Mineral Museum. Museums of science demonstrated achievements of science and technology. The brightest representative of the museums of this type is Shanxi Science and Technology Museum in Taiyuan City. So, we can understand why Shanxi Province is known as «China's museum of ancient culture».

In the XXIst century the role and importance of the museums and their activities in the world are growing and expanding. At the same time the functions of the museums are transforming [2–4]. The museums execute the traditional functions of museums named: 1) storage of artifacts; 2) scientific and research institution; 3) knowledge and educational institution. In the XXIst century the museums are getting the some new functions. They are the next: 1) culture development and creative center; 2) tourist location; 3) place for recreation.

Modern museums must have some functions and do traditional and new activities. So, the prospects for development and the ways to improve the service process management in the museums of Shanxi Province are the next. The first way of improving the service process management in the museums of Shanxi Province is the expanding of the network of the state museums in this province,

both in the main centers of museum activities, for example, in Taiyuan City and Datong City, and in the small counties of Shanxi Province.

Than the creation of the causes for the private museums development must be realized. Private museums, as a rule, are devoted to the some arts, people or the history of the separate economic activities. The high level of the development of the private museums is necessary for the functioning of the museum network of Shanxi Province at whole. The private museums are small and original. The available museums must also think about the growing of museum collections and renewal of exhibitions. The main resources of the new exhibits are the participation in the archaeological excavations making and buying of new exhibits from their owners.

The research activities development is the next way to of improving the service process management in the museums of Shanxi Province. The museums have to activate their scientific development. Museums are to cooperate with the scientific and educational institutions. Improvement of the causes of collections storage and of area use is the next way to of improving the service process management in the museums of Shanxi Province. Every museum has to store its collections in the special causes of temperature, waterless, lighting and other.

Organization of cultural, educational and other events allows the museums become the centers of the culture development and creative activities. The modern museums and libraries are the centers of the active cultural life and the places for the different cultural and creative events. They organize thematic exhibitions and excursions, thematic meetings, master classes, festivals and other modern forms of cultural and creative activities. So they become interesting for the different parts of population and stimulate the visitors to meet at the museums for getting pleasure.

Using the museums as the tourist locations is also the way to improve their services and to use the new functions of modern museums. Museums become the tourist locations and are included by the travel agencies to their graphics. Museums as the tourist locations must be interesting for the different parts of population and have interesting exhibitions for the different time of the visit of the museum. Museums can cooperate with the travel agencies and in this way have the sustainable flow of visitors.

References

1. Xiao Luo (2021). Establishment of Art Museums in China. *Ethnological Notebooks*, No. 5 (161), pp. 1267–1272 (in Ukrainian).